

ni fins i tot eslaus, la importància dels quals en el camp de la ciència és avui dia innegable? Creu el senyor Tragant que grans imperis com Anglaterra i els Estats Units d'Amèrica veurien cap diferència entre la internacionalització del llatí o bé la d'una qualsevulla de les seves filles, les llengües neollatines? Si per virtut de la llei d'immigració, ben injusta certament, avui vigent en els Estats Units, en el nombre d'immigrants admesos a integrar la comunitat nordamericana, els llatins figurem gairebé en l'últim graó de la sèrie—els germànics són encara davant nostre—pot creure's possible que els homes de ciència d'aquella gran república, dominada per l'orgull d'ésser un poble jove, fort i ric, s'avinguessin de grat a emprar i a consolidar com a internacional la llengua del Laci, filla d'uns països als quals, amb injustícia notòria, però així sembla demostrar-ho la dita llei d'immigració, tenen per inferiors?

Es fa en l'article que ara estem comentant de l'ús del llatí en l'Església Catòlica, un argument a favor de la internacionalització d'aquesta llengua; ben mirat, potser l'apropiació que d'aquest idioma s'ha fet l'Església Catòlica constituïria més aviat un gros obstacle per a la seva universalització, si tenim en compte la pluralitat de confessions religioses. La història ens ensenya que la gran escissió del cristianisme, creada per Luther i impulsada per Knox i Calvin, en el seu temps va representar, i potser no va obeir a raons de major importància, una reacció i un redreçament de defensa dels pobles nòrdics contra la preponderància i domini de Roma, i tal actitud va traduir-se immediatament per l'abandó sistemàtic del llatí, que el protestantisme ha seguit sostenint des de bell principi.

A més, quant a la pretesa universalitat del llatí dintre el clos de l'Església, hi hauria tal vegada molt a dir, i per mostra del que diem volem citar només el fet que la pronunciació del llatí, absolutament anàrquica i diversa en cada nació, no ha estat unificada per l'Església fins ara fa poc.

Raó sobrada té l'articulista d'insistir que la llengua per ell patrocïnada com a internacional caldria que fos un llatí simplificat, perquè, si hagüés d'ésser el clàssic, tots els qui havem hagut de passar la tortura dels dos cursos de llatí del Batxillerat antic—és possible que d'aquest concepte en tingui bona part de culpa el mal sistema d'ense-

nyament—ho creuríem absolutament impossible i el fracàs de la proposta completament segur. Seria, doncs, indispensable de simplificar-lo, això és, modificar les seves declinacions complicades, les seves conjugacions i fins la seva sintaxi, afegir-hi les innombrables arrels gregues tan abundants en la nostra nomenclatura científica moderna, crear els mots necessaris per a la perfecta expressió de totes les idees modernes i per a l'exacta denominació dels múltiples objectes que no coneixien pas els llatins, etc., etc.... I bé, després d'una semblant operació quirúrgica és difícil d'assegurar el que quedaria de la llengua original. Per a arribar a la cristallització d'un idioma artificial, que altra cosa no seria aquest llatí reformat, val més de començar la cosa a fons tal com han fet tots els inventors de llenguatges artificials.

En l'article que ha estat causa d'aquestes consideracions es publicava una transcripció llatina per a fer veure la facilitat de comprensió d'aquest idioma. Tenim raons per a creure que tots aquells que no tinguin altres coneixements de llatí que els escassos adquirits en el Batxillerat, no els haurà estat possible d'entendre correctament el text transcrit sense l'auxili d'altri. I així i tot, fins admetent que amb els migrats coneixements del llatí que són el patrimoni comú dels homes de carrera, aquell text, o bé altre per l'estil, fos fàcilment assequible a tothom, això no constituïria pas una prova irrefutable de la facilitat d'una llengua, perquè, si aquesta facilitat pervingués només que de la semblança dels mots, és clar que podria ésser fàcil pels nacionals d'un país determinat, però no ho seria per tots els restants. Per altra part, entenem que la facilitat d'un idioma no radica precisament en aquesta semblança dels mots, sinó en la construcció regular i raonada de la seva estructura gramatical i sobretot en la formació absolutament lògica de les frases, proscriuint de la llengua tota mena d'idiotismes i de frases fetes que constitueixen la major dificultat per al domini segur d'una parla forastera, i a més, en una fonètica regular i rigorosa per a evitar els nombrosos trencacolls de la pronunciació.

Propugna l'articulista per una solució del problema de les llengües, únicament orientada en vistes a la ciència; no podem seguir-lo en aquesta visió, que creiem massa limitada, d'un problema integralment humà, igualment i intensament vital